

mérők történetéről, feliratairól, felépítésükről és a nekik szentelt irodalomról.

Nyilvános- és munkagyűléseinken kívül tagjainknak módjában áll személyes találkozás vagy levelezés útján információkat átadni. A nagyszámú és igen változatos kérdések megválaszolása érdekében az Egyesület rövid ismertetést készített a leggyakoribb témákról. A válasz rövid és vázlatos, vagy — igény szerint — részletes és matematikailag magas színvonalú.

Célunk többek között az is, hogy eligazítsuk az újdonsült érdeklődőt a napóra típusok labirintusában. Egyesületünk évente megjelenő kiadványa a "Bibliographie gnomonique". A frissen megjelent műveken és broszúrákon kívül ismerteti az SAF Könyvtárában fellelhető folyóiratok ezirányú cikkeit is. Ezt a bibliográfiát egy "Index" alapján állítjuk össze. Ez az "Index" tartalmazza a L'Astronomie és a Bulletin de la SAF folyóiratok 1882 és 1975 között megjelent számainak napórákról szóló cikkeit.

Az Egyesület egy katalógust állított össze a Franciaországban található időmérőkről. Minden évben statisztikákat és táblázatokat készít az országban tevékenykedő "napóravadászok" aktivitásáról. A legutóbbi adatok szerint a francia napórák száma közel 7500. Napórákkal foglalkozó társaink véleményét figyelembe véve az Egyesület igyekszik menteni az arra érdemesnek látszó és a megsemmisülés határán lévő napórákat és időmérőket.

Az Egyesület tevékenységét a L'Astronomie és az Observations et Travaux ismerteti.

ROBERT SAGOT
(fordította Havassy Dorottya)

Könyvajánlat

Ismeretlen napórák: emlékalbum a Baszk-földi gnomonikáról
RELOJES de SOL de BIZKAIA -- BIZKAIAKO EGUZKI-ERLOJUAK. (Napórák Vizkayában.) Ondare Historikoaren Zerbitzia, Bilbao, Spanyolország, é.n. (1990). 84 oldal, 23 színes, 189 fekete-fehér kép.

Tárgyilagosan bevallhatjuk, hogy a Spanyolország összlakosságának egytizedét kitevő (mintegy három millió főnyi) baszk népről sajnálatosan keveset tudunk. Ezért is örövendetes és számunkra meglepő a Nemzeti Történelmi Bizottság kulturális csoportjának kiadásában nemrég megjelent gyönyörű napóra-katalógus. A nagy gonddal és kitűnően összeállított jegyzék egy Bilbaóban rendezett kiállítás alkalmából készült, amely fényképeken mutatta be Spanyolország Vizkaya-tartományának rögzített (fali) napóráit. (Némileg rejtélyes, hogy azt a tartományt, amelyet mind a spanyolok, mind a baszkok "Bizkaiá"-nak írnak, miért jelzik a magyar térképek "Vizkaya"-ként?)

A katalógus kétnyelvű: párhuzamos baszk és spanyol szöveggel jelent meg. Így hát a hazai érdeklődők többsége nem sokat ért a szövegből. Ez főleg azért kár, mert az album első 42 oldala érdekes, általános ismertetést ad a napórák történetéről. Különösen jól sikerült a napórák fejlődésének kronológiai — táblázatos — felsorolása. (J. M. Satrustegui, ill. J. L. B. Campos összeállítása.) A kötet második fele — J. Cordon munkája — már közelebbről: felsorolja, röviden leírja és képeken bemutatja a vizkayai rögzített napórákat. Ebben a tartományban jelenleg 76 napórát tartanak számon, ezek mindegyikét fényképen is bemutatja a könyv.

Igen hasznos, hogy a napórák képei mellett a teljes épület fényképe is látható; míg az érdekesebb számlapokról egy-egy világos rajz-vázlatot is bemutatnak. A katalógust lapozgatva eltűnődhettünk azon, hogy mikor jelenhet meg valamiféle hasonló összeállítás a magyarországi napórákról...

A jegyzékből egyébként kiderül, hogy a vizkayai napórák nagy része régi, főleg a 17., de nagyobb részt a 18. századból származnak. Am eléggé nagy számban akadnak későközépkori napórák is. Számunkra igen érdekes a Gernika-Lumo tartománybeli Arrazua falu Szt. Tamás templomának falba karcolt napórája, amely sok vonásában hasonlít a "vitatott" mátraverebélyi napórához. (Kora is hasonló!) Érdekes és meglepő is, hogy az Ibériai-félszigeten a falba karcolt napórák divatja jóval tovább — a 17. század végéig — élt, mint Nyugat- és Észak-Európában.

Végül e sorok írója őszintén be kell hogy vallja: egy kukkot sem tud spanyolul (baszkul még kevésbé). Am némi iskolai latin nyelvtudás emlékeire és egy spanyol kézisztóra támaszkodva egészen jól kiböngészhetette a leírások értelmét. Így hát a napórák története és a számunkra "egzotikus" dél-európai napórák iránt érdeklődőknek nyugodt lelkiismerettel meri ajánlani ezt a szép albumot, melynek számos fotója a fényképészet és az építőművészet kedvelői számára is gyönyörködtető.

1. Bartha Lajos

ELADÓ 125/600-as Newton-reflektor Berente-tükörrel, Dobson-állvánnyal ill. elcserélném nagyobb binokulárra. Derényi Károly, 1112 Budapest, Menyecske u. 25. tel.: 162-6248

ELADÓ 100/1000-es Newton-reflektor állvánnyal, finommozgatással; szintén eladó egy 150/750-es tükör. Németh Imre, 9934 Hegyhátszentjakab, Ady u. 5.

Nyári táborok

Észlelőtábor a Gerecsében

Ez év tavaszán bontott zászlót a Kispesti AmatőrCsillagászati Klub, néhány lelkes kispesti MCSE-tag kezdeményezésére.

Egymás és a csillagok világának jobb megismerése végett elhatároztuk egy nyári tábor megrendezését. Wieszt Krisztián barátunk szeretettel meghívott bennünket észlelőhelyére, a Dág melletti Ló-hegyre.

A tábor július 20-án este kezdődött sátorveréssel, és néhányunknak egy kisebbfajta gerinctúrával a környező dombokon. Már az első éjszakánkon derült idő volt, így ekkor — bemelegítésképpen — meteorészleléssel foglalkoztunk. Az időjárás egyébként a tábor teljes tartama alatt gyönyörű volt, csupán egyetlen éjjel takarták felhők az univerzum szépségeit.

Természetesen nem csupán meteorészleléssel foglalkoztunk, így például láttuk a Levy-üstököt, változócsillagokat észleltünk, szabadszemes napfoltokat figyeltünk meg. Néhányan asztrofotózással is megpróbálkoztak.

Az észleléshez egy 50/540-es Zeiss refraktort, különféle binokulárokat, valamint számos fényképezőgépet használtunk.

Napközben sem unatkoztunk: nagyokat kirándultunk, szakácstudományunkat fejlesztettük, és az éjjel látottakat is ekkor tisztáztuk le, megbeszélve élményeinket. Egy napórát állítottunk fel az észlelőhelyen, azóta sajnos vandál elemek elvitték az árnyékvetőjét...

Estefelé összegyűltünk a tábor-tűz körül, és itt beszélgetve, meleg, baráti hangulatban vártuk a teljes sötétség beálltát. Miután a tűz leégett, kivonultunk a rétre rácsodálkozni mindannyiunk közös otthonára: a Világegyetemre...

Befejezésül csak egy kissé elcsépelet mondattal élhetek: jövőre ismét találkozunk!

NAGY ZOLTÁN